

ZIRLÂI 8-NA

AUGUST 24, 2019

ṬHEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

Hê leia Isua rawngbâwl dân kha kan thlîr chuan mahni hmasialna tel miah lova mîte thil a tihsak nasatzia kan hmû ang. An mamawhte chu eng nge ni tih hriatsakin amah nêna inlaichîna thûk tak a neihtîr phawt a, chumi hnu chuan an mamawh lian zâwkte hre thei tûrin a ṭanpui zui ta ṭhîn a ni. “Kan LALPA Isua Krista chu he khawvêlah hian mihringte mamawh phuhrûksaktu tûr chhiahhlawh chau thei lo angin a lo kal a. . . . Mihringte hian damna famkim an chan theih nâna hna thawh chu a lo kal chhan ber a ni a; hrisêlna leh thlamuanna leh nungchang ṭha famkim pe tûrin a lo kal a ni.”—Ellen G. White, *Tihdam Rawngbâwlna*, p. 8.

Zirfûrtu Tih Tûr:

- I class member-te nên khân tlâng chung a Isua thusawi (*Matthaia 5–7*) awmzia, a bîkin amah zuitute hnêna Isuan sawifiah a tum malsâwmna leh engthâwlina chungchâng hi hriatthiam tumin zir Chiang teh u.
- I class member-te kha rorêlna dik lo chu hmachhawn ngam tûrin fuih rawh.
- Anmahni laka rorêlna dik lo thlengte chu thlîr dân thara thlîr ngam tûrin chona pe ang che.
- An ‘vêngten/ṭhenawmten’ thil mamawh an nei a ni tih an hriat chuan anmahni mamawh âiin an ṭhenawmte mamawh chu an ngaihtuah hmasa zâwk ṭhîn tûr a ni tih hrih la.
- Isua kan rin avânga khawngaiha chhandam kan nih tho rualin, chu rinna chuan ‘hêng mi tê berte’ chung a hna a thawh dân anga rorêlsak kan ni dân thung a ni tih hrih ang che.

- I class member-te nên khân Isua a lo kal hmasak tuma a zirtîrnate leh rawngbâwlna khân kan khawtlâng nun leh keimahni ngei pawh a lo kal tum hnihna atân min lo buatsaih a ni tih hriat tum ang che u.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Pathian Lehkha Thu: Tlâng chung a thusawiah hian vân lalrama an thil ngaihhlut leh ngaih pawimawh zâwngte chu târ langin, chûngte chu he leia chêng a mîte pawhin an nun chhuahpui ve tûr a ni tih a sawi a. Tlâng chung a thu a sawi tuma a sawi lan pakhat, ‘Lal Biakna’ tia kan sawi mai thin pawhin heti hian sawi tûrin min kawhmmuh: “I ram lo thleng rawh se. I duhzâwng vâna tih a ni angin, leiah pawh hian tih ni ve rawh se” (*Mat. 6:10*). Hêng engthâwlna thute hi Krista lalram thupui (manifesto) tia sawi a ni thin a, hêngte hi kan thil tihate a lang chhuak ngei tûr a ni.

Tlâng chung a Isua thusawite hi rorêlna dik chungchângah pawh kaih luh theih a ni bawk a. Entîr nân, Grik tawnga ‘felna’ tih sawina thumal, *Matthia 5:6*-ah pawh kan hmuh hi ‘dikna,’ ‘rorêlna dik’ ti pawha lehlin ve thin a ni.

Dik tak phei chuan, zirlâi hmasa lamah pawh kan hmuh tawh ang khân *felna* tih leh *dikna* tih thumalte hi Thuthlung Hlui leh Tharahte hian awmze thuhmun reng anga hman pawlh nawk nawk a ni a. Hêng thumal pahnihte sawi nân hian Hebrai tawnga thumal pakhat (*tsedeq*) leh Grik tawnga thumal pakhat (*dikaiosune*) hman a ni a. ‘Rorêlna dik’ tih leh ‘felna’ tihte hi Saptawng Bible chuan hman pawlh nawk nawk theih a nihzia entîrna pakhat chu New Living Translation-ah pawh kan hmu a. Hetiangin: “Pathian chuan *rorêlna dik* duh avâng a rilâtante leh tuihâlte chu mal a sâwm thin avângin tlai takin an la awm ang” (*Mat. 5:6*) tiin.

Matthia 5:6 hian mi dik leh fel chu tute nge ni tih min kawhmmuh a. Chutiang mi chu *Sâm 37:12–17*-in a sawi, ‘mi suaksualte bân’ (mi hnehchhian chûngte tihna) tihtliaha a awm hunah an an rawn dingchang ang (*Sâm 37:17*). I class member-te kha hêng Bible chângte hi chhiara sawi ho tûrin sâwm la, a mi mal ang leh a khawvêl

pum ang zâwng pawha felna (dikna) an lo ngainat a pawimawh thu sawina a ni tih an hria em? Engthâwlina thu-a engte hian nge rorêlna dik leh khawngaihna chungchâng sawi ve tho bawk le?

Engthâwlina thu hrang hrangte a sawi zawh hnu hian Kristiante nihna a sawi zui ve leh nghâl a: “Lei chí *in ni*,” “Khawvêl êng *in ni*” (Mat. 5:13, 14) tiin. Ni e, engthâwlina thu hrang hrangte hi a taka kan nunpui hian chí leh êng chu kan lo ni thîn rêng a ni. Mî pakhat chuan êng nih âiin chí nih hi a harsa zâwk niin a sawi a. In khawtlângah khân mi dangte tâna êng nih leh chí nih theih dân tûr kawngte sawi ho rawh u. Êng leh chí nih chu vântlâng rawngbâwlina kawngah eng tiang taka pawimawh nge nge a nih le? (Entîr nân, ‘êng’ chu hla deuh tak a tang pawhin a hmuh theih a, thimna a tikiang a, kan thil hmuh duhte pawh min hmuhtîr thîn. Amaherawhchu, ‘chí’ ni tûr chuan keimahni awm awma awm ve ngawt a tâwk lo. Chí-in damna/thatna a pâite chu thil dang nêna a insî/inhne a nih loh chuan a lang chhuak thei lo ang chiahin, lei chí ni tûr pawhin mi dang zînga kan va awm ve a ngâi a, chuvâng chuan êng nih âi chuan tih tûr a tam zâwk deuh rêng a ni.)

Tehkhin Thû: Kum eng emaw ti liam taah khân mihring rilru zir mi (psychologist) thenkhatten Samari mi tha thawnthu beh chhan hian zir chianna pakhat an nei a. Pathian thu zirlâi thenkhat chu kâwmin Samari mi tha thupui hmanga sermon tâwi tê sawi tûr buatsaih theuh tûrin a ngên a. Chu an sermon buatsaih an sawina tûr in panna kawngah chuan huan pakhat hi a kal tlang a. Chu kalkawngah chuan mi pakhat hi a lo thal reng mai a, na tuara rûmin a khuh hlawk hlawk bawk a. Chu pa chu sermon sawi tûra va kalte chuan an hmu theuh a; mahse, tlêm tê chauhin ngaihsakin tanpui a ngaih leh ngaih loh an zâwt a. Thenkhat phei chuan ngaihsak chu sawi loh, an hmahmawh deuh vâng nge, an rap nawk nawk zâwk hial. Chutah zir chianna neitute chuan khawngaihna leh hmangaihna thute hi a sawia sawi chu a awl khawp mai; mahse, a taka nunpui chu a harsa hle a ni tiin thutlûkna an siam ta a ni.¹

¹Bryan Patterson, “Being a Good Samaritan Is More Than Just Showing Compassion,” *Herald Sun*, August 25, 2012.

C.S. Lewis-a chuan heti hian a sawi e an ti: “Mihringte hmangaih tûr a ni tih hi mi mal tinte hi hmangaih theuh tûr a ni tih âi chuan a zuamawm zâwk a—a bîkin, an laka hamthatna dawn kan beisei lohte, mi thinchhe takte leh ngainatawm loh deuhthe hi chu hmangaih kan harsat khawp mai. Mi tu mah hmangaih tak tak kan tum loh avâng hian mi tin hmangaih tûr kan nih thu hi kan sawi liam ve ngawt thîn a ni ber.”

A chung a thawnthu tâwi tē kan târ lan leh C.S. Lewis-a thusawi te hi a mi mal ang leh a kohhran ang zâwnga ngaihtuah chian a tûl dân sawi ho ula. Blackboard-ah emaw, paper-ah emaw mi dangte rawngbâwlsak chungchâng hi a sawia sawi ringawt lova, thiltiha inlantîr theih dân tûr kawng hrang hrang ziaak chhuak ang che u.

Pathian Lehkha Thu: I class member-te kha *Luka 10:25–37* hi a ri-a chhiar tûrin sâwm la, châng khat tē tē zêlin inchhiar chhâwk rawh se. A theih chuan, ‘Aw Isu kei min kal pēl suh’ tih hla kha châng khat sa ho bawk ula. Heti hian zawhna inzâwt rawh u: “ ‘Aw Isu kei min kal pēl suh’ tih hla hi ka sa ve fo va; mahse, tanpui ngâi ka hmuh hian pui lovin ka kal pēl emaw, khaw dang ka hawisan daih emaw thîn lo maw aw?’” tiin.

Hêngte hi han sawi ho teh u:

1. Mi tu emaw i hnênah a lo kal a, i harsatnaah a rawn puih tum che kha sawi chhuak rawh.
2. Mi tu emaw hnênah i va kal a, a harsatnaa i va puih tum kha sawi chhuak rawh
3. Eng tiangin nge nangma’n emaw, in kohhranin emaw tanpui ngâi ngawih ngawih i/in hmu reng chung a khaw dangin in lo hawisan daih thîn le?
4. Kawng dang kan hawisan daih hian keimahni chungah leh mi dang chungah pawh eng nge lo thleng thîn?

Samari mi tha chanchin hi suamhmang tâwk va hmutute rilru put hmang hrang hrang khâikhinna hmangin a tlângkâwm la. Tichuan, a hnuaia zawhnate hi suamhmang tâwk va hmutute rilru

put hmangin a lan chhuah tîr dân hmanga chhâng tûrin i class member-te kha sâwm ang che.

Puthiam leh Levia chi mi pakhat rilru put hmang chu: *Hê pa hi pui ta ila, ka chungah eng thil nge lo thleng ang?*

Samari mi tha rilru put hmang: *Hê pa hi pui lo ta ila, a chungah eng thil nge lo thleng ang?*

Pathian Lehkha Thu: *Marka 14:7* chhiar la. He Bible châng hi mi thenkhat chuan Isuan ‘hêng mi tê ber’ a tih te (mi retheite) ngaihsak loh pahna chhuan lamah an hmang thîn a. “Mi retheite chu kan vêlah hian awm tâwk an awm reng dâwn a, eng tikah mah min kiansan tak tak lo vang. Isua ngei pawh khân, ‘Mi retheite chu kumkhuaa in hnêna awm an ni a’ a tih kha. Chuvâng chuan puih an ngaihna a awm em ni?” (*Marka 14:7*) tiin a sawi thîn.

Hei hi hria ila: Isua hian *Deuteronomi 15* thu a sawi chhâwng a. Chuvâng chuan, *Deuteronomi* leh khabu hi han chhiar phawt ila, tichuan, *Marka 14:7*-a thil sawi hi eng vânga sawi nge a nih tih kan hrethiam thei ang. *Deuteronomi 15*-ah hian mi rethei chungchâng sawina pahnih pawimawh tak tak a awm a, chûngte chu: “Chu ramah chuan mi retheite awm loh lâi a awm dâwn si lo va; chuvângin, ‘In rama in unaute chungah te, tlachhamte chungah te, in mi retheite chungah te in thilphal ngei ngei tûr a ni,’ tiin thu ka pe che u a ni” (*châng 11*). He thu a sawi hma hian, châng 4-ah chuan, “Mi rethei rêng rêng in awm hauh lo vang” tih thu a lo sawi tawh a. Chuti a nih chuan, “Mi rethei rêng rêng in awm tûr a ni lo” (*châng 4*) tih thu leh “Mi retheite awm loh lâi a awm dâwn si lo va” (*châng 11*) tih thute hi eng tin nge kan sawi rem tâk ang le?

Mi tu tuten emaw thil dik lo tak tak an tih thîn avângin mi retheite hi an awm reng dâwn a. Mahse, Pathian duh dân chu tu mah reitheiin awm lo se tih hi a ni thung (*Deut. 15:4*), a chhan pawh ril tàm te puarna tûr leh mi retheite din khawchhuah vena tûr khawp thil tûl chu min pêk vek vâng a ni. Vânduaitlâk takin, mihringte thil tih dik tâwk lo eng eng emaw avângin mi retheite hi eng tik lâi pawhin, khawi hmunah pawh a awm reng a (*Deut. 15:11*). Mi retheite chu

eng tik lâi pawha awm reng an nih avâng ngawt hian anmahni tanpui a ngâi lo tihna a ni lo va, eng tik lâi pawha tanpui tûr tâwk an awm reng hi kan thilphalna tihlanna tûr a ni zâwk a ni.

He thu hi sawi ho teh u: “Krista chuan mi retheite kan hnênah awm reng tûr an nih thu sawiin, a mi hrehawm tuarte a ngaihsakzia a tilang bawk a. Kan Tlantu thinlung chuan he leia a fa rethei ber berte leh hnuaihnuung ber berte hi a lainat êm êm a ni. *Hê leia amâ âiawhtute an ni tih min hrilh a.* A tawrhna leh hnehchhiaha an awmnote chu a khawngaih hle a ni tih kan thinlunga tuh a nih theihna tûrin kan zîngah anni chu a dah a ni” —Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zâwlneite*, p. 652 (hawrawp âwna inziak lâi hi kan sawi uar duh lâi tak a ni).

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

In class-ah hêngte hi sawi ho rawh u: Isua lo kal lehna chu in lo nghah pahin in kohhran leh nangmah ngei pawh khân Kristan a lo kal hmasak tuma rawng a bâwl dân phung leh a thu zirtîr thînte kha eng tiang taka thain nge in nunpui tih han inenfiâh teh u. Entîr nân,

1. Engthâwlna thu hrang hrangah hian eng dinhmunah nge i din ve le: I hniam viau nge, a lâihâwl vel i ni nge, i sâng viau?

2. *Matthaia 5:14* chhiar la, nangma mi mal nun leh in kohhran nun kha eng tiang taka êng nge a nih? Electric bulb ni ta se, watt eng zât nge a nih ang? Eng vânga êng viau emaw, êng lo viau emaw nge i/ in nih le?

3. Mi hausa leh Lazara tehkhin thu chungchânga Ellen White-i thil sawi hi han chhiar teh: “He mi hausapa hi chu rorêltu fel lo, Pathian leh mihring a zah lohzia ualau taka puang ngam ang chi hi a ni ve lo. Abrahamâ fapa nia inchhâl ngat a ni a. A ina lo tla lût kutdawh pawh hi kut lo thlâk emaw, hnawh bo emaw a tum hran lo. Mi rethei, tawp tak takte chuan a ina lo luh a, a hmêl rawn hmuh an duh a nih phawt chuan lo hnar a tum bîk lêm lo va, an awm awmin a awmtîr ve mai thîn. Mahse, mahni hma a sial êm avângin a unaupa hrehawm tuar mêkin mamawh a neihte chu a ngaihsak miah lo thung a ni.” —Ellen G. White, *Krista Tehkhin Thûte*, p. 218.

Hê thu hi kohhran member ðha tluang pângngâite-ah pawh hmehbel theih a ni ang. Isuan a ngaihhuat tak chu ‘mi hausapain’ thil a *tih loh* kha a ni a. In khawtlânga awm ve ‘Lazara-te’ tân khân in kohhranin *tih* theih eng nge in neih le? In lo ngaihsak lêm loh, in en liam mai mai ðhinte kha eng tin nge in ngaihsak tawh theih ang?

4. Paper-ah emaw in khawtlânga mi rethei leh changhai deuh awmte hming ziak chhuak la, chûngte chuan eng ang harsatna nge an neih hlawm? In kohhran kha eng kima va inrawlh ve vek a rem loh chin a awm mai thei (entîr nân, mihring hmanga sumdâwnna kan tih mai, nawhchizuar tûra inhralhna ang chi-ahte hian), chuvâng chuan in tih theih ve leh in tih dân tûr phungte in thlang dâwn nia.